

Lehtileikkeitä Viiskantapalkinnosta

Kellontörmän pihapiiri sai Viiskantapalkinnon keväällä 2013. Lehtileikkeistä tässä on Oulun kaupunkilehden Forum24:n ja Kiiminkijokiseudun paikallislehden Rantapohjan artikkelit. Niissä on selitetty kattavasti tilan historiaa. Rantapohjan laajempi artikkeli "Aika meinasi pysähtyä Kellontörmällä" on kolmella sivulla.

Kuvatekstissä mainitaan useita rakennuksia. Kuitenkin, mielestäni pihapiirin välittömässä läheisyydessä olevat iso jääkellari ja saksalaissotilailta Ouluun jääneet parakit olisivat myös maininnan ja restauroinnin arvoisia. Parakit (2 kpl) on Kellontörmään Oulusta ostanut ja pystyttäneet Reijon isoisä. Parakit omistaa Reijo ja jääkellarin uusi naapuri, jolle Reijo myi tontin tilastaan v. 2009.

Forum24 9.4.2013

Palkinto kahdelle kohteelle

Kellontörmän pihapiirin rakennukset henkivät historiaa

OULU
Kari Utoslahti
karutoslahti@forum24.fi

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kulttuuriympäristötoimikunnat ovat päättäneet myöntää vuoden 2013 Viiskanta-rakennussuojelupalkinnon kahdelle kohteelle.

Ensimmäisen palkinnon saa Raahen seurakunta Raahen Pyhän Kolminaisuuden kirkon esimerkillisestä restauroinnista sekä ympäristön hoito- ja korjaustyöstä.

Toinen palkinto tulee Oulun seudulle. Sen saa Reijo Haapalahti Haukiputaan Jokikylässä olevan Kellontörmän pihapiirin alkuperäisessä asussa säilytettujen rakennusten esimerkillisestä korjaustyöstä.

Palkinnot jakaa tiistai-

REIJO HAAPALAHTI

Kellontörmän pihapiiri sijaitsee Haukiputaan Jokikylässä.

set muodostavat perinteisen tiiviin, neljältä sivulta rajatun ja kulmistaan avoimen pihapiirin.

Pihapiiriin kuuluvat pääasiassa 1870- ja 1880-luvuilla rakennetut päärakennus, kesätupa, navettarakennus, tallirakennus, savusauna, kaksi aittaa, riihi, paja ja elosuoja, jotka ovat säilyneet lähellä alkuperäistä asuaan.

Riihi, paja ja elosuoja ovat eri omistajien hallussa.

Rakennuksiin ei ole tehty juurikaan muutoksia 1930-luvun jälkeen. Vanhimmat niistä ovat edelleen hirsipinnalla, joiden punamultaus on kulunut kaunisti pois lähes kokonaan.

Pihapiirin pitkälle alkuperäisessä asussaan säilyneitä rakennuksia on kunnostettu ammattitaitoisin ja asiantuntevin ottein niiden kulttuurihistoriallisia arvoja kunnioittaen ja alkuperäisiä materiaaleja säilyttäen.

Kulttuurihistoriallisilta arvoiltaan Kellontörmän pihapiiri on arvotettu maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi.

na kello 13 Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastualueen johtaja Heikki Aronpää.

Pyhän Kolminaisuuden kirkko on osa Raahen Pekkatorin ja ruutukaava-alueen puutalokortteleita, jotka on arvotettu kulttuurihistoriallisilta arvoiltaan valtakunnallisesti merkittäviksi

rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi.

Kirkossa on tehty useita peruskorjauksia sen valmistuksen jälkeen.

Kirkon 100-vuotisjuhlan lähestyessä todettiin, että kirkossa on syytä tehdä perusteellinen korjaus.

Se toteutettiin vuosina 2010-2011 "sakraalirakennuksen valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihisto-

rialisia arvoja kunnioittaen ja palauttaen".

Mainintoja Suomen sodan ajoilta

Alun perin torpaksi perustettu Kellontörmän tila Kiiminkijoen etelärannalla on erotettu Jokikylän Pikkujäänsän verotilasta.

Torpan tarkka perustamisvuosi ei ole selvillä.

Kellontörmän tilasta esiintyy mainintoja Suomen sodan (1808-1809) ajoilta. Kellontörmästä on laadittu tilakartta vuonna 1856.

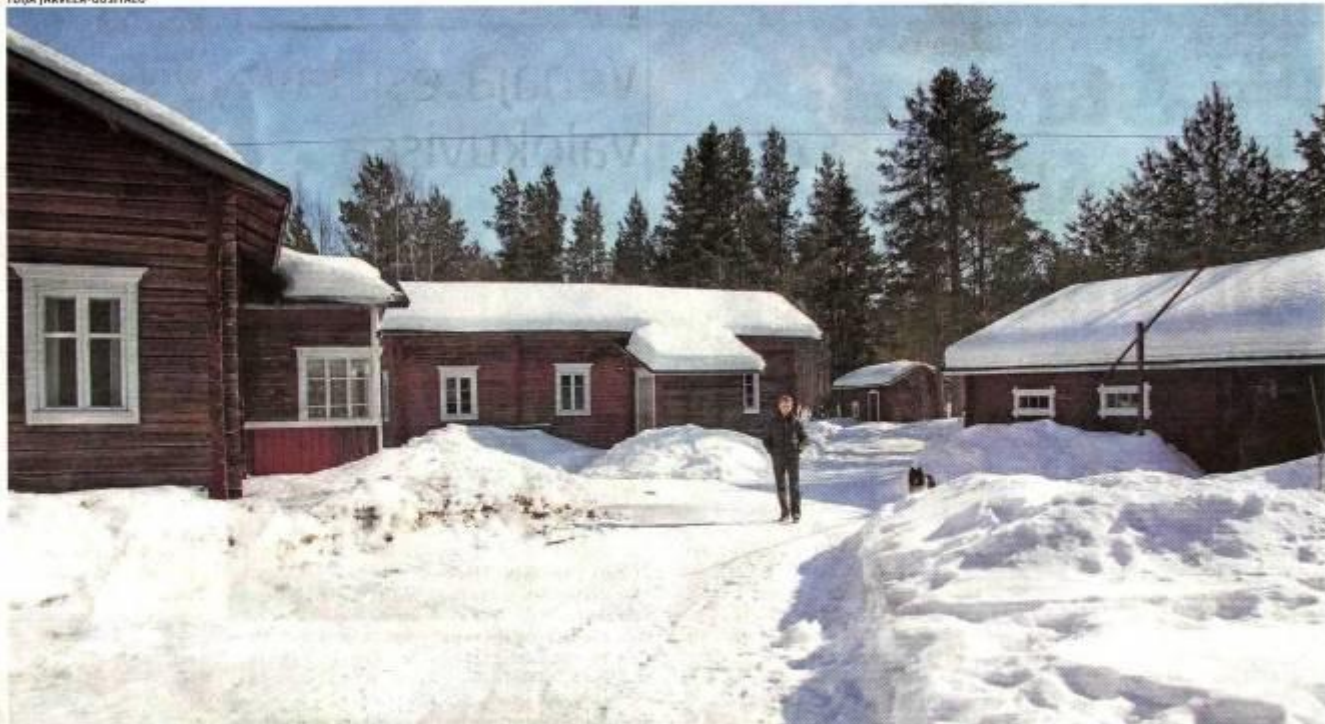
Pihapiirissä on asuttu jatkuvasti vuoteen 1997 asti, minkä jälkeen se on ollut vapaa-ajan asuntona. Talo on sen nykyisen omistajan Reijo Haapalahden mummola.

Kellontörmän tilasta esiintyy mainintoja Suomen sodan (1808-1809) ajoilta. Kellontörmästä on laadittu tilakartta vuonna 1856.

Pihapiirissä on asuttu jatkuvasti vuoteen 1997 asti, minkä jälkeen se on ollut vapaa-ajan asuntona. Talo on sen nykyisen omistajan Reijo Haapalahden mummola.

Kellontörmän rakennuk-

TUUIJA JÄRVELÄ-UUSITALO

Kellontörmän päärakennus (vasemmalla), kesätupa (keskellä), navetta (oikealla) ja tallirakennus (ei näy kuvassa) muodostavat tiiviin, neljältä sivulta rajatun ja kulumistaan avoimen pihapiirin. Tilaan kuuluu myös takaa näkyvä sauna sekä niiden vieressä olevat kaksi aittaa. Pihapiiriin kuuluvat riihi, paja ja elosuoja ovat nyt eri omistajan hallussa.

Viisikantapalkinto esimerkillisestä korjaustyöstä

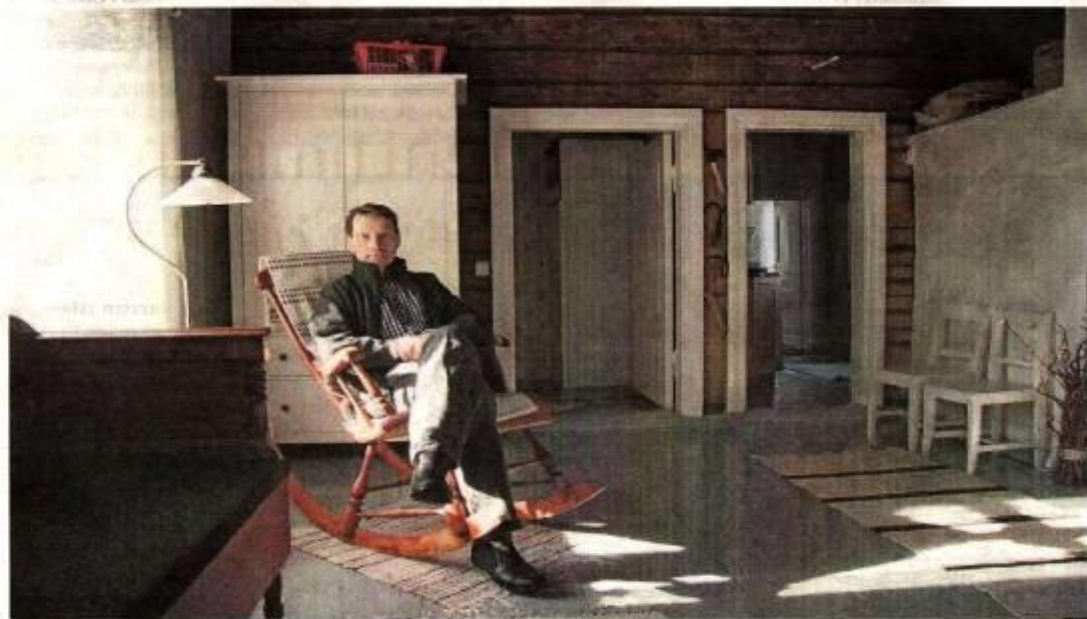
Aika meinasi pysähtyä Kel

- » Tuija Järvelä-Uusitalo
- » Haukipudas

Kiiminkijokivarressa sijaitsevan Kellontörmän nykyinen isäntä **Reijo Haapalahti** muistaapaikanmumolanaan, jossa aika oli kuin pysähtynyt 40–50-luvulle. Siellä oli melkein poiskuluneella punamullalla maalatut 1800-luvun rakennukset vanhoine kalusteineen.

Huoneet lämpenivät puulla, vesi ei tullut eikä mennyt. Talon ja tuon ajan elämän malliin kuului, ettei mitään talon tavaroita heitetty pois. Katsottiin, että voi vielä tulla aika, jolloin kuluneitakin käyttöesineitä tarvitaan. Jopa muoviset viilipurkit pinottiin aiemmin aittoihin säilöttyjen lasipullojen, metallipurkkien, puupohjajenkien ja muiden tavaralajien päällimmäiseksi.

Oli lämpimiä kesä, ja kisat juokivat pihassa. Reijo Haapalahti tykkäsi istuskella pirtin portailla, makoilla pirtin auringonläikissä, käydä ongella ja seikailla lähimpiin metsissä.

Vuodesta 1997 Kellontörmää isännöinyt Reijo Haapalahti on kunnostanut rakennuksia pikkuhiljaa. Nyt ympärivuotisesti asuttavassa kunnossa olevassa päärakennuksessa on pirtti, veranta, porstua, keittiö ja kaksi kamaria.

Reijo Haapalahdesta tuli Kellontörmän omistaja, isäntä ja vapaa-ajanasuja vuonna 1997, johon asti tilalla oli asuttu vakituisesti. Tuolloin alkoivat myös tilan rakennusten korjaustyöt,

joita Haapalahti on tehnyt perinteitä kunnioittaen.

Haapalahdelle tänään luovutettavan Viisikantapalkinnon myöntäjät toivat, että Kellontörmän pihapiirin pitkälle alku-

peräisessä asussaan säilyneitä rakennuksia on kunnostettu ammattitaitoisin ja asiantuntevin ottein rakennusten kulttuurihistoriallisia arvoja kunnioittaen ja alkuperäisiä materi-

aaleja säilyttäen. Kulttuurihistoriallisilta arvoiltaan Kellontörmän pihapiiri on arvotettu maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi.

Haapalahti sanoo kunnostaneensa rakennuksia

lontomällä

kunnioituksesta talon historiaa kohtaan.

— Tämä on arvokas paikka itselleni, omaan sukuuni liittyvä paikka ja maalaishistoriaan liittyvä miljöö. Jos nämä 1860–80-luvuilla pystytetyt rakennukset ovat edelleen pystyssä, niin ei tätä paikkaa voi olla säilyttämättä.

Haapalahti on kunnostanut Kellontörmän rakennuksia pala palalta. Museovirasto on antanut muutamien pienen avustuksen korjaustöihin. Osan töistä hän on tehnyt itse, osassa hänellä on ollut asiantuntivia työmiehiä.

— Etenkin haukiputalainen restaurointikisälli **Pentti Mehtätalo** on ollut todellinen löytö kunnostamaan tätä paikkaa. Hän on ollut asiantuntijana etenkin hirsirakentamisessa.

Talo asuttavaksi

Haapalahti kunnosti Kellontörmää kilpaa rakennuksia rapistuttavan ajan kanssa.

— Noin kolme vuotta sit-

ten tajusin, että täällä pitää asua, jotta rakennukset pysyvät asuttavassa kunnossa.

Tuon ajatuksen jälkeen päärakennusta on remontoitu muun muassa laittamalla yläpohjaan ja seinien sisäpuolelle kerros seluvillaa.

Oulun seudun ammattiopiston Myllytullin yksikön yksikönjohtajana Oulussa työskentelevä Haapalahti asuu nykyisin vakituisesti Kellontörmällä kevästä syksyyn ja muun ajan osa-aikaisesti.

Nyt pirtin seinällä oleva, isoisän aikoinaan 80-vuotislahjaksi saama seinäkello raksuttaa taas, ja Haapalahtiiehti toisinaan istuskelemaan pirtin portailla. Aika ei sittenkään pysähtynyt Kellontörmällä.

Haapalahden seuraava projekti on kunnostaa kesätupa. Sen toiseen päähän tulee pieni museo, jonne voi tallentaa talon vanhaa esineistöä, kuten kuvan puupohjakenkiä.

Viisikanta-rakennussuojelupalkinto

- Palkinnon myönsi aiemmin Oulun lääninhallitus, nykyisin Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta.
- Palkintoa on myönnetty yksityisille tai yhteisöille arvokkaasta työstä rakennussuojelun saralla vuodesta 1990 alkaen.
- Tänä vuonna palkintoon kuuluvan Viisikanta-mitalin sekä kunniakirjan saa Reijo Haapalahti Kellontörmän korjaustöistä sekä Raahen seurakunta Raahen Pyhän Kolminaisuuden kirkon esimerkillisestä restauroinnista.

Kellontörmän pirtissä on pääosin samat kalusteet, kuin Haapalahden lapsuudessa, jolloin talossa asuivat hänen isovanhempansa Anna-Reetta ja Eino Haapalahti. Seinien pinkopahvit on korvattu levyillä ja tapeteilla, mutta katot ja lattiat ovat entisellään.

Tilalla asui 1870-luvulla Reijo Haapalahden mummon setä Mikko Pikkujämsä eli Kellontörmän Mikki, joka oli kuuluisa vikatteiden ja partaveitsien tekijä. Hänen kädenjälkiään lienee myös aitan pekkujen alta löytynyt pikkukirves.